

1. feladat

Az alábbi szövegrészlet Móricz Zsigmond életével és pályájával kapcsolatos információkat tartalmaz. Olvasd el figyelmesen, majd válaszolj a feltett kérdésekre!

Móricz Zsigmond (1879–1942)

Tiszacsécsén született, a családi hagyomány szerint 1879. június 29-én. Apja, Móricz Bálint földműves, építési vállalkozó; anyja, Pallagi Erzsébet református lelkészi családból származott. A jómódú parasztok közé magát felküzdő apát egyik csapás a másik után éri, cséplőgépe fölrobbant, bérelt malmukat elsodorta az árvíz.

A család embertelen nyomorba került, Prügyre költözött. Móricz Bálint napszámosként tartotta el hét gyermekét, s oly keményen dolgozott, hogy felesége kívánságára az összes gyermeket taníttatni tudták. Móricz Zsigmondnak kilenc testvére volt, ebből kettő erőszakos halállal halt meg; az egyik tejhiány miatt "valósággal elsorvadt", a másik ruháját pedig felgyújtotta egy szomszéd kisfiú.

1890-ben kezdi meg tanulmányait a debreceni református kollégiumban, majd folytatja 1894-től a szintén nagyhírű Sárospatakon. Mivel rosszul tanul, egyedül érzi magát, másik anyai nagybátyja, Pallagi Gyula, a kisújszállási gimnázium fiatal igazgatója 1897-ben magával viszi, s itt érettségizik 1899-ben jó rendű eredménnyel.

1899–1900-ban református teológiát, majd jogot tanult Debrecenben. 1900 októberében Budapestre költözött, jogot, majd bölcsészetet tanult, de tanári szakvizsgát nem tett.

1903–1909 között *Az Újság* című napilap munkatársa.

1903–06 között öt alkalommal vett részt népköltési gyűjtőúton Szatmár megyében; meséket, dalokat gyűjtött, a közben szerzett társadalmi tapasztalatok nagy hatással voltak írói fejlődésére.

1905-ben házasságot kötött Holics Eugénia tanítónővel, azaz Jankával. Három leányuk (Virág, Gyöngyi, Lili) maradt életben, fiuk meghalt. Janka 1925-ben öngyilkos lett.

1908-ban a Nyugatban megjelent *Hét krajcár* című novellája azonnali hírnevet hozott. Ezt második gyermeke halálakor írta, mély megrendültségében, apai fájdalmában szakadt föl igazi hangja. 1909-ban közzétette első novelláskötetét (*Hét krajcár*), Ady üdvözölte, barátságuk szellemi szövetséggé vált. Az új magyar irodalom elismert alakja lett. Sorra születtek sikeres regényei, elbeszélései.

1915-ben haditudósítóként járta a frontot, riportokat írt, de háborús illúziói hamar eltűntek. Sokat várt az őszirózsás forradalomtól, naiv hittel várta a Tanácsköztársaságot. Nyárra kiábrándult, ártatlanul meghurcolták, úgy érezte, félreismerték. A kommün bukása után zaklatták, kizárták a Kisfaludy Társaságból, írásait egy ideig csak a *Nyugat* és az *Est*-lapok közölték, színdarabjait nem játszották. Visszavonult 1912-ben épített leányfalui házába.

1926-ban házasságot kötött Simonyi Mária színésznővel. 1929. december és 1933. február között Babitscsal közösen szerkesztette a *Nyugatot*; Móricz volt a prózarovat. Átalakítja a folyóirat arculatát; addig elsősorban esztétikai szempontok domináltak, Móricz a folyóirat nagyobb szociális-közéleti szerepvállalását szorgalmazta, megnövelte a publicisztika arányát. Ebben a szegénység problémáját állította előtérbe, felkarolta az autodidakta paraszttehetségeket.

1936-ban megismerkedett Littkei Erzsébettel (Csibe), aki fogadott lánya és több írásának modellje lett. Az egykori lelencgyerekről mintázta Árvácskát azonos című regényében. A lány gyerekkori történeteiből 28 novellát írt. Naplójából kiderül, hogy Csibe a szerelme-szeretője is volt.

1937-ben felbomlott házassága, Leányfalura költözött.

1939-től átvette Szabó Páltól a Kelet Népe szerkesztését, azoknak a népi íróknak biztosított publikálási lehetőséget, akik a falukutatásra támaszkodó szociografikus irodalmi hagyományhoz kapcsolódtak (Darvas József, Illyés Gyula, Veres Péter).

Kérdések:

1. Miért mentek tönkre anyagilag Móricz Zsigmond szülei?

2. Hol végezte Móricz Zsigmond középiskolai tanulmányait?

3. Ki volt Móricz Zsigmond felesége?

4. Mikor és milyen címmel jelent meg Móricz első novelláskötete?

5. Hogyan viszonyult Móricz az első világháborúhoz?

6. Hogyan viszonyult Móricz a Tanácsköztársasághoz?

7. Milyen szerepet töltött be Móricz Zsigmond életében a *Nyugat* című folyóirat?

8. Kik művelték a magyar irodalomban a szépirodalmi szociográfiát?

9. Ki volt Csibe?